

**Кримінальне право України.
Загальна частина. Підручник
у 3-х томах. Том 1. Загальні
засади.**

Ця книга є другим виданням першого тому підручника із Загальної частини кримінального права України, який присвячується загальним засадам кримінального права.

У цьому томі висвітлюються положення про кримінальне право як галузь права, його місце в системі права, механізм кримінально-правового регулювання, систему кримінального права, його принципи, джерела, чинність та застосування джерел, а також кримінальне право як юридичну науку і навчальну дисципліну.

Перший том підручника підготовлений згідно з програмою курсу Загальної частини кримінального права, який викладається на юридичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Для студентів, аспірантів (ад'юнктів), викладачів вищих навчальних закладів, науковців, працівників правозастосовчих органів, а також всіх, хто цікавиться проблемами Загальної частини кримінального права.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	10
НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА, РЕКОМЕНДОВАНА ДО ВИВЧЕННЯ ВСЬОГО МАТЕРІАЛУ В ТОМІ I	12
ПЕРЕДМОВА	14
ГЛАВА I. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА	17
§1. Основні положення	17
§2. Поняття та загальна характеристика кримінального права як галузі права	19
2.1. Різні значення словосполучення “кримінальне право”	19
2.2. Основні ознаки кримінального права як окремої галузі права	19
2.2.1. Поведінка людей, яка підлягає правовому регулюванню в кримінальному праві	20
2.2.2. Система правових норм, призначених регулювати в кримінальному праві поведінку людей	22
2.2.3. Система інститутів, яка утворює галузь кримінального права	23
2.2.4. Режими правового регулювання поведінки людини	24
2.2.5. Загальнообов’язковий характер правових норм, які утворюють галузь кримінального права	24
2.2.6. Формальна визначеність норм кримінального права	24
§3. Предмет кримінального права	37
3.1. Взаємозв’язок кримінально-правових відносин та правовідносин	37
3.2. Підстави виникнення і функціонування кримінально-правових відносин	38
3.3. Закріплення поведінки людини в нормах кримінального права (нормах-заборонах і нормах-дозволах)	38
3.4. Структура кримінально-правових відносин	39
3.5. Види кримінально-правових відносин (загальнорегулятивні, загальноохоронні та спеціальні охоронні кримінально-правові відносини)	40
3.6. Юридичні режими функціонування механізму кримінально-правового регулювання залежно від загальнорегулятивних, загальноохоронних і спеціальних охоронних кримінально-правових відносин	42
§4. Кримінально-правове регулювання, його механізм, засоби, способи, предмет, методи, типи і стадії	43
4.1. Поняття кримінально-правового регулювання, його засоби і способи	43
4.2. Предмет кримінально-правового регулювання	48
4.3. Методи кримінально-правового регулювання	48
4.4. Типи кримінально-правового регулювання	50
4.5. Стадії кримінально-правового регулювання	51

§5. Завдання галузі кримінального права	53
§6. Функції галузі кримінального права	56
§7. Кримінальне право та інші галузі права у системі права	58
7.1. Основні типи співвідношення галузі кримінального права та інших галузей права	58
7.2. Співвідношення кримінального права та інших галузей права	60
7.2.1. Конституційне право	60
7.2.2. Міжнародне право	61
7.2.3. Цивільне право	62
7.2.4. Кримінальне процесуальне право	63
7.2.5. Адміністративне право	63
ГЛАВА II. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА	65
§1. Основні положення	65
§2. Публічне право та кримінальне право: співвідношення і межі	66
§3. Приватно-правові засади в кримінальному праві	72
§4. Матеріальне та процесуальне в кримінальному праві	75
ГЛАВА III. МЕХАНІЗМ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	80
§1. Основні положення	80
§2. Механізм кримінально-правового регулювання: поняття і структура	81
2.1. Поняття механізму кримінально-правового регулювання	81
2.2. Структура механізму кримінально-правового регулювання	84
2.2.1. Кримінально-правові норми	84
2.2.2. Юридичні факти	93
2.2.3. Кримінально-правові відносини	98
2.2.4. Акти застосування кримінального права	99
2.2.5. Акти реалізації норм кримінального права	101
2.2.6. Співвідношення окремих елементів механізму кримінально- правового регулювання	102
ГЛАВА IV. СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	112
§1. Основні положення	112
§2. Загальна та Особлива частини кримінального права України: їх особливості, взаємозв'язок та структура	112
2.1. Складові елементи Загальної та Особливої частин кримінального права України	112
2.2. Зв'язки між складовими елементами кримінального права України: їх особливості та значення	125
2.3. Системне узгодження складових елементів Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України	128

ГЛАВА V. ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА	131
§1. Основні положення	131
§2. Загальноправові принципи кримінального права	133
2.1. Принцип законності	134
2.2. Принцип верховенства права	141
2.3. Принцип соціальної справедливості	146
2.4. Принцип гуманізму	149
2.5. Принцип рівності громадян перед законом	154
§3. Галузеві (спеціальні) принципи кримінального права	157
3.1. Принцип невідворотності кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру	158
3.2. Принцип винної відповідальності	159
3.3. Принцип застосування заходів кримінально-правового характеру за вчинення суспільно небезпечного діяння, визначеного у Кримінальному кодексі	159
3.4. Принцип індивідуалізації застосування заходів кримінально-правового характеру	160
3.5. Принцип диференціації заходів кримінально-правового характеру	161
§4. Міжгалузеві принципи кримінального права	162
4.1. Принцип здійснення правосуддя лише судом	162
4.2. Принцип обов'язкового виконання судових рішень	169
4.3. Принцип доведеної вини (<i>in dubio pro reo</i>)	170
4.4. Принцип розумності строків	173
§5. Інституційні принципи кримінального права	175
5.1. Принцип співрозмірності (відповідності) призначеного покарання тяжкості злочину, обставинам його вчинення та особі, яка вчинила злочин	175
5.2. Принцип обов'язковості психіатричного лікування при застосуванні примусових заходів медичного характеру	177
§6. Міжінституційні принципи кримінального права	178
6.1. Принцип карального впливу	178
6.2. Принцип економії кримінальної репресії	180
6.3. Принцип відшкодування та усунення заподіяної шкоди	181
ГЛАВА VI. ДЖЕРЕЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА	184
§1. Основні положення	184
§2. Історія джерел кримінального права України	186
2.1. Історія кримінального законодавства	187
2.1.1. <i>Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що давньогрецьких Античних міст-полісів у Північному Причорномор'ї та Боспорського царства</i>	189

2.1.2. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Візантійської імперії (VI століття – середина VII століття)	190
2.1.3. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Хазарського каганату (середина VII – середина X століття)	198
2.1.4. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Давньоруської держави (Київської Русі) (кінець IX – середина XIII століття)	202
2.1.5. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Галицько-Волинського князівства (IX – XIV століття)	217
2.1.6. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу колоній Венеціанської та Генуезької республік (XIII – друга половина XV)	219
2.1.7. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Руської держави (Московської держави) (1478-1721)	219
2.1.8. Акти кримінального законодавства, що застосовувались на українських землях, які входили до складу Великого князівства Литовського (середина XIII – 1795)	231
2.1.9. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Російської імперії (1721-1917)	236
2.1.10. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Австрійської імперії (1787-1867)	247
2.1.11. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на українських землях, що входили до складу Австро-Угорської імперії (1867-1918)	256
2.1.12. Акти кримінального законодавства Тимчасового уряду Росії, які застосовувались впродовж лютого – жовтня 1917 року	267
2.1.13. Акти кримінального законодавства Радянської Росії (РСФРР) та УСРР, які застосовувались впродовж 1917-1922 років (до утворення у 1922 році Союзу РСР)	268
2.1.14. Акти кримінального законодавства Української держави, які застосовувались впродовж квітня-грудня 1918 року	273
2.1.15. Акти кримінального законодавства УНР, які застосовувались впродовж 1918-1920 років	274
2.1.16. Акти кримінального законодавства ЗУНР	275
2.1.17. Акти кримінального законодавства, які застосовувались на території Польської Республіки (Другої Речі Посполитої) впродовж 1918-1939 років	275
2.1.18. Акти кримінального законодавства СРСР та УСРР, які застосовувались впродовж 1924-1936 років	278
2.1.19. Акти кримінального законодавства СРСР та УРСР, які застосовувались впродовж 1936-1991 років	281

2.1.20. Акти кримінального законодавства незалежної України (з 1991 року)	287
2.2. Історія правових звичаїв як джерел кримінального права	289
2.2.1. Загальне поняття правових звичаїв як джерел кримінального права та їх кримінально-правового змісту	289
2.2.2. Історія розвитку правових звичаїв як джерел кримінального права ..	291
2.2.3. Система і види правових звичаїв як джерел кримінального права	295
2.3. Історія нормативно-правових договорів як джерел кримінального права ...	300
2.4. Історія релігійних норм як джерел кримінального права	302
2.5. Історія правових прецедентів як джерел кримінального права	309
2.6. Історія актів судового тлумачення та застосування норм права як джерел кримінального права	312
2.7. Історія правової доктрини як джерела у кримінальному праві	316
2.8. Історія джерел кримінального права, які поєднували декілька “форм” їх зовнішнього вираження	319
2.8.1. Джерела кримінального права Кримського улусу Золотої Орди (перша половина XIII – 1441)	320
2.8.2. Джерела кримінального права Кримського ханства	330
2.8.3. Джерела кримінального права Османської імперії	331
§3. Джерела сучасного кримінального права України	331
3.1. Джерела сучасного кримінального права України: поняття, їх систематизація та взаємодія (співвідношення)	332
3.1.1. Поняття та систематизація джерел сучасного кримінального права України	332
3.1.2. Проблема визначення джерел сучасного кримінального права України	333
3.1.3. Основні типи взаємодії (співвідношення) різних “блоків” джерел сучасного кримінального права України	336
3.1.4. Взаємодія (співвідношення) різних “блоків” джерел сучасного кримінального права України з урахуванням основних типів їх взаємодії	337
3.2. Конституційне законодавство	440
3.2.1. Конституція України	440
3.2.2. Інші конституційні законодавчі акти	443
3.3. Міжнародні договори	345
3.4. Кримінальне законодавство	354
3.4.1. Кримінальний кодекс України 2001 року	357
3.4.2. Структура Кримінального кодексу 2001 року	360
3.4.3. Кримінальний кодекс України 1960 року	361
3.4.4. Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року та Кримінально-процесуальний кодекс України 1960 року	364
3.4.5. Кримінально-виконавчий кодекс України	370
3.4.6. Закон України “Про очищення влади” від 16 вересня 2014 року	371

3.4.7. Закон України “Про застосування амністії в Україні” від 1 жовтня 1996 року та конкретні закони про амністію	372
3.4.8. Особливі (спеціальні) закони про амністію	377
3.4.9. Положення про порядок здійснення помилування, затверджене Указом Президента України від 21 квітня 2015 року, та спеціальні укази Президента України про помилування	381
3.4.10. Кримінальні закони, які вносять зміни і доповнення у КК та стають його “компонентами”	383
3.5. Кодекс України про адміністративні правопорушення	383
3.6. Акти “регулятивного законодавства”	387
3.7. Рішення Конституційного Суду України	392
3.8. Рішення Європейського суду з прав людини	399
3.9. Акти судових органів влади щодо тлумачення та застосування норм кримінального права, що містять правові позиції	405
3.9.1. Постанови Пленуму Верховного Суду України та Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ..	406
3.9.2. Постанови та ухвали Верховного Суду України, в яких переглядалися судові рішення, що набрали законної сили, з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) (п. 1 ч. 1 ст. 400 ¹² КПК 1960 року та п. 1 ч. 1 ст. 445 КПК)	414
3.9.3. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду (на підставі Закону України “Про судоустрій і статус суддів” від 2 червня 2016 року та КПК)	427
3.9.4. Правові позиції Верховного Суду, оприлюднені Пленумом Верховного Суду, та роз’яснення Пленуму Верховного Суду рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства (на підставі Закону України “Про судоустрій і статус суддів” від 2 червня 2016 року та КПК)	434
3.10. Роз’яснення правової доктрини	436
ГЛАВА VII. ЧИННІСТЬ ДЖЕРЕЛ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ ...	442
§1. Основні положення	442
§2. Чинність джерел кримінального права України у часі	443
2.1. Поняття та принципи чинності джерел кримінального права України у часі ...	443
2.2. Поняття та особливості чинності закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) у часі	457
2.3. Поняття та особливості зворотної дії закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) у часі, передбачені Кримінальним кодексом України	460
2.3.1. Поняття зворотної дії закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) у часі	460
2.3.2. Особливості зворотної дії закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) у часі, передбачені Кримінальним кодексом України	461
§3. Чинність джерел кримінального права України у просторі та за колом осіб	490

3.1. Поняття та принципи чинності джерел кримінального права України у просторі	490
3.2. Поняття та принципи чинності джерел кримінального права України за колом осіб	495
3.3. Особливості передбачених Кримінальним кодексом України ситуацій, коли чинність (дія) закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) в просторі та за колом осіб поєднуються	501
3.3.1. Видача особи іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду	504
3.3.2. Перейняття кримінального провадження	508
3.3.3. Виконання в Україні вироку іноземного суду чи міжнародної судової установи	510
Глава VIII. ЗАСТОСУВАННЯ ДЖЕРЕЛ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА	515
§1. Основні положення	515
§2. Тлумачення положень Кримінального кодексу та інших джерел кримінального права України, його види та способи	516
2.1. Поняття тлумачення положень Кримінального кодексу та інших джерел кримінального права України	516
2.2. Види тлумачення положень Кримінального кодексу та інших джерел кримінального права України	516
2.3. Способи тлумачення положень Кримінального кодексу та інших джерел кримінального права України	524
§3. Колізії в джерелах кримінального права, види колізій та способи їх вирішення	535
§4. Прогалини в джерелах кримінального права, види прогалин та способи їх подолання	542
ГЛАВА ІХ. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ЮРИДИЧНА НАУКА	547
§1. Основні положення	547
§2. Основні напрями праворозуміння у науці кримінального права	549
§3. Завдання та функції науки кримінального права	553
ГЛАВА Х. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	555
§1. Основні положення	555
§2. Предмет та основні методи вивчення кримінального права	555
§3. Основні форми вивчення кримінального права	556
3.1. Лекційні заняття з кримінального права	556
3.2. Практичні заняття з кримінального права	557
3.3. Самостійна робота, підготовка курсових і магістерських робіт	557
§4. Система курсу Загальної частини кримінального права	558
§5. Загальна характеристика літератури до курсу Загальної частини кримінального права	559

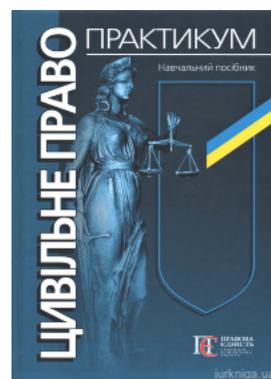
Книги, які можуть вас зацікавити

Цивільний Кодекс України

Кримінальний кодекс України

Цивільне право. Практикум. Навчальний посібник. видання 3-тє, перероблене і доповнене

Цивільне право України. Загальна частина. Підручник

Конституція України

Цивільне право України. Том 1. Навчальний посібник у 2 томах. Видання 2-ге доповнене і перероблене

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

[Перейти на сайт →](#)